

SZÍNHÁZ

Kelet-európai rapszódia

NYÁRI SZÍNHÁZI JEGYZETEK

Páskándi Géza: Kálmán király, Székely János: Hugennották, Hernádi Gyula: V. N. H. M., Teleki László: Kegyenc, Száraz György: Gyilkosok — egy majdani, nemcsak épületében, hanem szellemében működő nemzeti színháznak se kívánhatunk külön repertoárt!

Ami pedig nem több, mint Kelet-Magyarország (Szeged—Gyula—Eger) idei nyarának színházi műsora. Az is töredékesen, mert az időjárás okán csak néhány percet láthattunk Fekete Sándor Lenkeyjéből. S nem említettük a Sík Ferenc rendezte reveláció erejű gyulai Székelyfonó előadását sem.

Az 1980-as esztendő nyári évadja megelőző, s majdani tízhónapos színházi szezon(ok) zavaraira utal: lám másképpen is lehet törődni a magyar drámával! Nemcsak felülről szorgalmazott adminisztratív kénytelenséggel. Amelynek jeleként észlelhetők például, hogy két esztendővel ezelőtt a megújulását hírelő budapesti Nemzeti Színház bérletfelhívási plakátján számos külföldi darab alatt nemzeti ambícióját elintézni vélte az „egy magyar dráma” formulával. Majd 1978 őszén a hivatalos közleményben közzétett, nevekre utaló dramaturgiai munkának eredményét azóta se látjuk megnyilvánulni. S az 1980/81-es évadra ígért bemutatók sorában hat darab között egy magyar, Sütő András A szúzai menyegzője szerepel.

A nyári színházi élet az említettől eltérő invenciózus, s a lényegire érzékeny vezetési stílusának eredményeképp a magyar dráma megszületésében és színpadra állításában többféle reflex működött életteremtő erővel. A Kálmán király a győri színház pályázatára készült, s azt még olvashattuk, hogy az új épületet Páskándi darabjával avatják. Magyarázat nélkül elmaradt az ígélet, szerzőjét mégcsak okáról se tájékoztatták. Hely szerint is találó, hogy a Tiszatáj-beli közlés után az idén nyáron épp a szegedi Dóm téren mutatták be, a Budai Nagy Antal, Az ember tragédiája, a Dózsa György sorát gazdagítva. Gyulán a két esztendővel ezelőtt bemutatott Caligula helytartója írójának újabb drámájára figyeltek fel friss szemmel, s ugyanott folytatódott az Universitas együttes magyar drámai sorozata, Kosztolányi Szörnye; a Civilizátor, a Tigris és hiéna után az idén Teleki László Kegyence következett. Filmes remeklések után a színházi élet vércseréjéhez is kedvet kapó Jancsó—Hernádi páros a komor várfalak között is kipróbálta kedélyét. Egerben pedig, esetlegességet elkerülendő, drámapályázattal igyekeztek új színeket biztosítani a folyamatosságban.

A magyar középkorba vezet az egyik, protestánsok küzdelmét idézi a másik, huszadik századi kavalkád a harmadik.

Tragédia, színmű, történelmi blöddi.

Jelenünkről gondolkodik valahány. Kelet-európai hogylétünkről.

Közérzetünkre utaló kérdésre válaszolván: köszönjük, élni szeretnénk. Annyi hebegurgyaság után adassék tér és bizalom: újragondolni és tanulságaival együtt viselni óhajtjuk múltunkat. Kálmán király távlatos bölcsességét, Semmelweisnek a szolgálá-

latban hazavezérlő hűségét, az aggodalmat, hogy a méltóságot összeroppantani kész fasisztoid lélek földrajzi határokat, és történelmi dátumokat túlélve vándorol tovább.

Nyugtalanító drámákat láttunk. Fenségben és képtelenségben egyként közösek: tartásosságukban. Az előadások már nem mindig ebben a hévben születtek.

GYULÁN

például, Székely János Hugennottákja, Szinetár Miklós rendezésében. Aminek első változatát nemrégiben láthattuk a sepsiszentgyörgyi színházi kollokviumon Kovács Ferenc elképzelésében. A szatmári, majd a gyulaihoz kötődő írói vallomással, másokkal ellentétben, egyetértünk Székely Jánossal: darabjai, így a Hugennották is, esszé akar lenni, csak drámai formában látta megírhatónak. Valóban, esszé a Hugennották, ám a gondolat drámai helyzetben bomlik ki. Épp a személyesség helyzete teszi drámaivá. Az esszé tehát nemcsak gondolati, hanem magatartásbeli is. Emberi változatok küzdelmén át vizsgálja a hit megtartásának esélyét és ellehetetlenülő változatait.

Dramaturgiai akadémikuskodások helyett a dráma megjelenítésére figyeljünk: az előadás azért nem sikerült, mert a rendező nem tudta összehangolni, s kifeszíteni a sokágú, személyek szerint okolt igazságot. Átgondolatlanság és felületesség okán. A vita és drámai gondolat akkor van igazán a magasban, amikor a börtönben a Grénier fivérekhöz Rochette, a bebörtönzött prédikátor és Rabaut, az üldözött vallás tekintélyes vezetője mellé megérkezik Charnay, a jezsuita szerzetes, aki valamiképp békességgel oldaná meg ezt a vallásháborút. Petronius, Caligula helytartójának ambíciója az övé is; a zsidók akár hitüket is megtarthatják, csak a császári szobor álljon benn a templomban, akár a legeldugottabb zugában. Charnaynak is elég volna már a látszat, a bebörtönzöttek kedvező sorsát egy formális vallomással is elintézné, mert egyetemes összhangot szeretne. Ami éppolyan illúzió, mint Petronius álma gyarmatok és gyarmatosítók hitbéli, látásbeli összefűzéséről. Zavartság és félreértés mutatkozik Rochette értelmezésében Tahi Tóth László alakításában. Valamiképp szellett-bélt iszákos népámítónak láttatja ezt a figurát; a Házmastersírató Herczeg Pistája szétfeszített papi gúnyában; Székely János alakját pedig magasztos reménytelenség hatja át. Tahi Tóth karikatúrává süllyesztette az alakot. Mádi Szabó Gábor se érti igazán Rabautot, amolyan világjáró mesterember magatartásával és öltözékében mondja a magáét, nem mutatkozik meg vállalkozásának összeroppantó súlya. Amikor kiderül: engedélyezett az ő szabadon gyakorolható rendíthetetlenülége. Hisz garantálja: csöndesíti a forradalmas hangulatokat. Gálffy László Jánosa túlzóan nyegle, ágyrakucorodásai, gesztusai nem a kamasz nemesifjúé, hanem az instruálatlan, feszengő színészé. Hegedüs D. Géza, mint Albert, akkor is felfokozott, megnyerően ingerlékeny és tüzes, amidőn már feladott tartásából. Lukács Sándor két esztendővel ezelőtti Petroniusára emlékezve igyekszik harcát vívni. Kozák László slamp, értetlen beszéddel, valami pesti lumpen házmester képzetét keltette, s nem mutatta meg a foglalkozás mögött a gondolati áttételezettséget: embernek akar mutatkozni a rabok között — holott ő a rab — az emberek között, mint láttuk a szatmári előadás Török István alakításában. Bács Ferenc Charnayja volt talán az egyetlen, darabhoz hív alakítás. Nem démoni jezsuitaként, hanem emberléptékű illúziókban próbálta az egységet megeremteni.

Összehangolatlanság jellemezte az előadást. Játszott ki-ki a maga stílusában és elképzelése szerint. S a színészek lefokozott és modoros mozgásánál is zavaróbbnak tűnt a dramaturgiai járás tisztázatlansága. A vár felső folyosójának jobb oldali ajtaján jelent meg a börtönőr. Ami a cella bejáratául szolgált. Charnay a bal oldalon, az őrtől kísérvé, a folyosón végigtartva jelent meg, ami a látványos mozgásra spekuláló ötlet, de a tér játékrendje kiveti. Amint Charnay halála sem hű az írói gondolathoz. Az előadásban Gérard Jánosnak szóló utasítására Albert is szó nélkül odaugrik „falazni”. Holott Székely Jánosnál Albert így szól: „Mi az, megháborodtál?” Tiltakozik tehát. S a szerzetes véletlenszerű halála helyett összekacsintó gyilkosság

következik be, ami pedig az írói gondolat ellen van. A mű filozófiáját teszi kérdéssé. Helyébe a rendező nem többet, hanem lefokozót állít: a börtönviseltek harca, hitbéli küzdelme helyett kizárólag Charnayt becsüli. Ami pedig kevés. Etikai nézőpontból különösen az. S hogy az előadás végén megnyílik a várkapu, s máglyára vonulnak a rabok, nem több a látványteremtő ambíció csiholta ötletnél.

A Hugenották bemutatóját 1980. július 4-én tartották. A *premiert megelőző héten*, június 23–27-ig figyelemmel kísértem a veszprémi tévéfesztivál eseményeit. Illusztris jelenlévőként tűnt fel a Hugenották rendezője, Szinetár Miklós. Akinek a hivatalos híradások szerint a Hugenottákat követő héten a trieszti filmfesztiválon volt elfoglaltsága, azt követően a budai várban rendezett operavigasságot, majd Szegeden a Carment állította színre.

Ebben a sietségben Gyulán elmélyült előadás természetszerűleg nem születhetett. Nem is Tovsztogonov, vagy Peter Brook hónapokig tartó komoly munkájára hivatkozunk, csupán egy korábbi gyulai példára, amikor két esztendővel ezelőtt Harag Györggyel oly intenzíven próbáltak.

Jancsó Miklós három héten át napi nyolc órai munkával állította színre Hernádi Gyula V. N. H. M.-jét. Alcíme: Szörnyek évadja, amely a Hasfelmetező Jack, s méginkább a Mata Hari és a Lélekvándorlás műfaját követi. Pontos meghatározással képtelen történelmi revü. A filmes ihletettségu rítusjáték felől Jancsóék nagy ambícióval, humorral és kedvvel Csokonai, Jarry és nálunk kevésbé ismert kávéházi kabaré nyomán színházcsinálásra kaptak kedvet. A V. N. H. M. tartalmát összefoglalni főlegesen, szövege aligha jelenik meg egy Hernádi-összesben. Az angol királyságból a kenderesi kúriára forduló majd továbbbővítő történet igazi ereje színháziasságában van. A manapság divatos verbálidiótizmusnak titulált disputák, Petőfitől és Shakespeare-től ismerős sorok épülnek Hernádi képtelen párbeszédeibe, és ötletek, amiket pillanatonként slágerek, operettrészletek követnek. S ami összeáll: féktelen komolytalanságban, viháncolásban szívszorító felismertetés: visszatérően balga gyanútlanágunk. Hogy miközben Lehár Ferenc és Chaplin mókáin ámulunk, perverz és véres ambíciók szervezkednek közelünkben. A Mata Harinál nemcsak játékstílusában, gondolatában is tágabb a V. N. H. M. Nem zárja le a horogkeresztes karszalagos idő végzetével, hanem ahogy volt is: a micisapkás házmestertörténet a lélekvándorlás újabb motívuma. A játék pedig kinn a Farkas, benn a báránynak nevezetik.

Majd pedig a játész személyek mai köznapi viseletben jelennek meg, a vár fokáról labdáik repülnek, a nézőtér és színpad között önfeléd s gyanútlan játék kezdődik. S közben harsog a sláger... „Újra itt van...” s a fanyar kérelem: „... ne csinálj nagy felfordulást...”

Jancsó Miklós ezt a nagyon sok filmes vágással felépített színpadi kavalkádot azzal emeli igazi színházzá, hogy a szöveg és zenei ötletek áramlását nem engedi ötletdarabokra széthullni. Megállás nélküli tempós játékában szöveccs és ötlet. a színész játékában nem provokál tapsos köszönetet, hanem a maga természetességében hullámoztatja a történetet, s ki-ki, ért, amennyit ért, a játékzuhatagból. Ha nehézkesen forog ama bizonyos értelmi berendezés, ám lássa kárát, mert közben újabb töltetek robbannak. Asszociációkra is inspirál ez a hernádi-jancsóíada: miközben a sziporkaáradat hull reánk, bennünk újabb szóötletek, slágersorok villannak meg. És V. N. H. M. udvartartásában Hitler, Mussolini, Franco és Lindberg mellé újabb popherceget, jogagaras és agartalan népvadászmestereket is közelünk.

S hogy Jancsó miért csinál jó színházat? Mert él munkatársainak adottságaival, engedi éltetni a színész ötleteit. Azé az igazán jó, sikeres színpadi produkció, aki érti Jancsó szabadságjátékát. A kemény, feszes ritmusú előadásban a felszabadult spontaneitásnak élettere van, s a színpadot figyelve egy villanás elég ahhoz, hogy kitűnjék a néző előtt, ki csak végrehajtja Jancsó instrukcióit, ki pedig vele tart stílus-teremtő kalandjában. Márkus László V. N. H. M.-ként például pompás ütemegyezésben van. Táncoskomikus múltja, ének és táncstudása, a Molnár Ferenc-i játékkedv, és az orosz satirikusokon iskolázott elegáns stílusismerete együtt jelenik meg s egyseges, fölényes felszabadult alkotói munka eredményeként. Effajta alkalmi nyári

színházasi egyebek között arra is jó, hogy sejtésünk igazolódjon: színházi életünk nyilvánvaló zavarai intézményvezetői elgondolások szűkösségéből és távlattalanságából is adódnak. Hiszen ilyen kiváló művésznek, mint Márkus László is, színészi képességeit és ambícióját lefokozottságban kell üzemeltetnie. Lám: egy alkalmi invitáció, s kéthetes lehetőség nyílik arra, hogy Márkus megmutassa, mennyivel többet tud — és micsoda intelligenciával —, mint amit színháza igényel tőle.

Úgy látszik, ebben a jancsói stílusban Tordai Teri is megtalálta formáját, s a fanyar ironikus nagyasszonyiságban lappangó slampossgát Hernádiról Hernádúra élvezetesen produkálja. Madaras József nagy komédiás, szuggesztív rohangálásai, szavalatai mögött nem az untalanul felbukkanó, látható, s itt is adódó Hitler-paródiát játszik, hanem a mindenkori kisszerű, csökött lélek ambícióját és lázadását. Iglódi, mintha egy hagyományos vígjátéki jópofaságnak kényelmességében hagyná Chaplin figuráját, s feltűnő, hogy a budavári piroslámpások társaságában Bencez Ilonának és Ladik Katalinnak mennyire nincs humora és invenciója ehhez a stílhez.

EGERBEN

a Valló Péterrel megújított művészi irányítás második évadját láttuk. Mint említettük, Száraz György Semmelweis drámájáról szólhatunk érdemben. Ha a teljes programot tekintjük, az Aias társ-, és a Lenkey teljes jogú rendezőjéről elmondhatjuk, hogy ez az évad vallódiája jegyében zajlott. Ami utal az ambíciónak arra a túlhajtásból következő veszélyére, hogy a művészeti vezetői megbízás nem jelenti minden előadások megrendezésére való felhatalmazást is. Amint Gyulán is: Sík Ferenc művészeti vezetőként határokon belülről és túlról jó szívvel s nagy igyekezettel invitál kiváló rendezőket és művészeket. Azért is utalunk erre az Egerben Romhányi László után ismét jelentkező személyes túlhajtottságra, mert eddig Szegeden láttuk annak a gyakorlatát, hogy egy szűk személyi kör kisajátította az intézményt. S jó vagy kevésbé sikerült produkciók, netán bukások ellenére a következő nyári évadok azonos kivételezettek latifundiumának mutatkoztak. Közlebről: Valló Péter mint művészeti vezető csak tekintélyesebbé lesz azáltal, ha munkatársul hív kollégákat. Jó néhány tehetséges fiatal szakemberünk visszatérően szabad nyárral rendelkezik (Csiszár Imre, Gali László, Paál István, Szőke István, Beke Sándor). A nyári színházi élet némi szűkösségére utaló jeleként észlelhetjük azt is, hogy egy-egy produkció egy-egy színházi együttesre épül. Az egri nyár és a gyulai Hugonották előadása a Víget reprezentálja. Utóbbi megfontolt kényelmesség okán, mert így ösztöl a Pesti Színházban téli produkciók is eladható, Szegeden a Várszínház jelenlétét tapasztalhattuk. A tendencia lappangó és belső feszültséget okozhat színházi életünkben. Akaratlan, akár újabb vidék—főváros ellentézettséget, mert nem olyan gyöngye a miskolci, a debreceni, a szolnoki, a kecskeméti színház együttese, hogy közülük egyetlen nyári produkcióra se legyen alkalmas és érdemes színész.

Száraz György drámájáról, a Gyilkosokról ezek után.

Németh László a Szegeden bemutatott Az írás ördöge című Semmelweis drámájához írott esszék egyikében az életút drámai csomópontjait keresve arról ír, hogy a Bécsből való menekülésszerű eljövétel magyarázatát talán a regényírói képzelet adhatja meg. Németh a maga azonosságát az ügy és az írás szolgálatának szorításában véli felfedezni. Száraz György az említett Németh László-i kérdésre mégiscsak drámai érvekkel válaszol. Friss nézőponttal, a nehéz emberség mai társadalmi és drámai tanulságával emeli ki az időből a bécsi klinika orvosának igazságjáró kálváriáját. Aminek végeredményeképp választása talán a legnehezebb, de az ügy szempontjából az egyetlen lehetséges: hazatérni Pestre, hogy álgálás és tudományoskodó hitviták helyett a gyakorlat terepén bizonyítsa a felfedezés igazságát. Száraz György mai drámát, igaz darabot írt: karrierviszketegségek, visszavonult felsőbbiségek befolyása, érzelmeszedett apparátusi döntések, adományozott s nem megharcolt előjogok, intézményesített kopósandítások közegében a Küldetés embere dezertál.

Száraz becsülésre érdemes darabot írt, aminek színpadra állítása különös bűjká-

lással történhetett. Mert a rendező, Valló Péter, a próbákra meg sem hívta a szerzőt — Száraz vallomásában olvashattuk; nem érzelmi felhanggal, hanem tényszerűséggel előadva. A magyar drámairodalom életéből való legfrissebb képtelen adatként. Az együttműködés pedig bizonyára nemcsak szövegrövidítésekkel intéződött volna el, amit Valló meg is tett, hanem a mű színpadiságában erősödött volna. Valló helyében Szárazt biztattam volna, tán más darabok írásában is: legyen végtetesebb. Anyaga a keserű szatíra, a humor színét is elbirta volna, a dráma avval csak sűrűsödik. Shakespeare se zavartatta magát; a Machbet vérengzéseit megelőző pillanatokban szemérmetlen fölénnyel, időhúzással és dramaturgiai magabiztossággal a várkapus „lököttségével” traktálja a nagyérdeműt. A másik pedig: az első felvonás első harmadát vagy elhagyatnám, vagy módosíthatnám Szárazzal: minden igyekvés ellenére a fel-fedezés színpadi eseménytörténet, orvosbestseller. A végeredményt ugyanis tudjuk: a kutatás heve és drámai tétje mibennünk nem gyúl ki, tehát illusztráció marad. Amit színpadi látvánnyal, rutinos ügyeskedéssel Valló még csak fokoz; a fapriccseken haladókó anyák látványával, majd a temetés szertartásának bonyolításával. S az egészet végképp komolytalanná teszi, hogy a feltehetően főiskolás statiszták láthatóan nevetgélnek, beszélgetnek, privatizálnak — Semmelweis tétje pedig éppen ennek a látványnak a megszüntetése. Egy-egy temetés nyomán mi viszont megkönnyebbülünk: tisztul a tér, az előadás átélhetőséghez közeledik. Amiért a színészek az időjárás fenyegetettségében is iparkodnak tisztességgel megfelelni. Noha formátum dolgában Végvári Tamás nem ideális Semmelweis. Igazságáért való heve olykor nem küzdelmet, hanem ágálást mutat. Olyan lelki regisztereket kísért, aminek kifejezésére nincs meggyőző és elegendő eszköze. Reviczky Gáborról (Rosas) ismételtelen elmondjuk: talentuma és sikerei ellenére súlyos hangképzési és mondatépítkezési fogyatékosága van, rogyadozó járása pedig komikus és modoros. Miklósy György, a konszolidáció vezető embereként, Mint Klein, korrekt alakítás. Maszlay István, mint államtitkár kamaszosan mesterkél — a jellem logikáját nem mutatja meg. Kertész Péter Rokitanskyja nem olyan karakteres alakítás, mint Szombathy Gyula Skoda professzor szerepében.

SZEGEDEN

Magyar dráma ősbemutatóját a játékok felújított periódusában először tartottak. Páskándi Géza Kálmán királyát.

Akadékoskodás volna az írott dráma némi fogyatékoságán elmélkedni; hogy a szereplők olykor túlzott önértelmezéssel nyilatkoznak meg, hogy olyik disputa érve a szerzőé s nem a figuráé, hogy a Káin és Ábel-párhuzam metaforikus dialógja, Álmos és Kálmán több egymással szembesülő viaskodásban szólaljon meg inkább, a folyamatos küzdelem megnyilatkozásaként, s nem az elvégeztetés esszéisztikus összegzéseképp. A szegedi előadásban Ruszt József rendező természetszerűen összebb fogta a darabot, s nemcsak szövegek, szerepek is hiányoznak. Az előadás zavara már ebben, a kivonatolás módszerében mutatkozik.

A szegedi kudarc igazi oka mégsem ez. Sokkal inkább a felületes modernkedés és aktualizálás. Hogy az Apocalipsis most-ból elcsent Walkür-zene és géppisztolyropogás hangeffektusait halljuk vissza, s hogy a Dóm tér látványát építkezési állványokkal és kasírozott téglafal tördeli szét. Utalva a kőművesmesterség és az országépítés raticban megjeleníthető áttételezett azonosságára.

Páskándi pedig mély és monumentális. Nem úgy akar népszerű lenni a történelmi drámával, hogy mai politikai frázisokat ad középkori magyarjaink ajkára. Az ő modernsége a gondolati drámaépítkezésben mutatkozik meg.

Bizonyítja, hogy az okos cselekvésnek az ország- és nemzetépítő törekvésnek minő dimenziói vannak. A jövőtekintetű ember jelenbeli küzdelme — egyebek között ebben kortársunk Kálmán király.

Olvasás és nem a színházi előadás nyomán vélem hallani Páskándi Géza drámá-

jának említett gondolatát. Mert a szegedi előadás semmiről sem szólt. A felületesség tényeként tudható az a rendezői lelemény, amit az előadásban a trón és a piros lepel játékaival láthattunk, s ami már Ruszt ouvre-jében a Don Carlosból visszaköszön. Értelmezésnek is szűkös ez a jelképiség, hiszen nem csak a hatalom játéka és drámája Kálmán király küzdelme, hanem a hatalomba nem került, ám jövőt éppúgy látó, s azért közösségi méreteken erkölcsi felelősséget tudó emberé is. Az emberé tehát elsősorban.

Stílszerű képpel szólva: Ruszt hozott panelből építkezett.

Az előadás szereposztásban szenvedni igazi vereségét. A Kecskemétről a budai Várba került, s jobbra most Szegeden látott színészgárda minden tisztelet és elismerés mellett is, teljesítményekre érve, másodosztályú csapat. Karakterük, kisu-gárzásuk nincs akkora, hogy ezen az amúgy is erősítőkkal technicizált monumentális színházban személyiségük legyen. S hozzá a legfontosabb: Balázsovits Lajos Kálmán királyt még szövegfelmondásban is alig győzi. Nemhogy ezt a monumentális benső és külső harcot megélje és -jelenítse. Két-három hangfekvésben játszik, olykor az is érthetetlen szövegmondással párosul, a szerep mélységét és magasságát nem tudja megjárni. Kiszserű és érdektelenné lesz általa nemcsak király, hanem a drámai gondolat is. (Visszatérő bizonyosság: ez a tér nagy formátumú jelenléte igényel; Rutt-kai Éva méretű Évát, Bessenyei nagyságú Dózsát, vagy Budai Nagy Antalt. Kálmán király is ebben az igényességben képzelhető el. Ajánlatos volna színházi életünk zavarában egy újabb kamaszmodernkedéssel felhagyni: Kállai, Sinkovits és a többi kiválóság egy-egy alakítása lehet jó vagy rossz, de őket mellőzni, másod-, harmad-rangú, tisztességes, netán epizód szerepre fenomenálisan alkalmas — fiatalabb? — színészek ellenében, végzetes hiba volna. Hozzájuk növesztetni, építeni, nevelni kell a fiatalokat. Partnerükké tenni, s nem egyiket a másik ellen kijátszani.) Kézdy György Albericus volt az, aki bölcsességgel filozófiában értette Páskándit és a drámát.

Remélhetően a Kálmán király élete nem a szokott színházi gyakorlat szerint alakul, s más színházak Szegeddel nem tekintik letudottnak. Sokaknak és sokszori megméretés az ebből kifejthető gondolat.

S dramaturgiák helyett személyes és baráti buzdítás: az évekkal ezelőtti tervet szerzőnk ne hagyja fel: írja meg, ahogyan elgondolta. A trilógiát.

Ahogy Páskándi Géza oly sok író társához hasonlatosan tette volt eddig is. Kéretlenül.

Belső megrendelésre.

ABLONCZY LÁSZLÓ

Két opera egy nyárévadban

Ritkán fordul elő, hogy a szabadtéri két operabemutatót is megkockáztat. Szükség szülte e mostani nyárévadban, a tervezett külföldi vendégegyüttesek lemondása, így került egymás mellé a *Carmen* és a *Falstaff*. *Verdi* lírai komédiáját tartózkodón fogadta nagyközönség és szakma, a *Carment* viszont annál fogékonyabb érdeklődés, s minthogy az előadások immanens értéke, művészi színvonala oly nagy különbségeket alig mutat, nem lehet haszontalan belelesni a szegedi szabadtéri operajátás karakterfejlődésének visszapillantó tükrébe, mitől kap kettőslátást a néző. Az újkeletű szegedi játékok műsorpolitikájának kétségtelenül a második évtizedét jellemzi, hogy a dómszínpad szabadon él a választás jogával. S mivel az idén először látott *Falstaff* ürügyén, mint e csillagtetős éjszakákon rendszeren, ismét föllángolt a vita,